

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

Xe KAMER

A R R E S T

**nr. 215.078 van 12 september 2011
in de zaak A. 196.900/X-14.581.**

In zake : de n.v. CONCORDIMO
 bijgestaan en vertegenwoordigd door
 advocaat Pascal Mallien
 kantoor houdend te 2000 ANTWERPEN
 Meir 24
 bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

1. de n.v. WATERWEGEN EN ZEEKANAAL
2. het VLAAMSE GEWEST, vertegenwoordigd door de Vlaamse
 regering
 bijgestaan en vertegenwoordigd door
 advocaat Sven Vernailen
 kantoor houdend te 2018 ANTWERPEN
 Mechelsesteenweg 27
 bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van het beroep

1. Het beroep, ingesteld op 25 juni 2010, strekt tot de
nietigverklaring van:

1. het besluit van 9 december 2009 van de n.v. Waterwegen en Zeekanaal
houdende de onteigening van onroerende goederen “op het grondgebied van
de gemeente Waasmunster deelgemeente Waasmunster volgens het plan
C4/9156”, bij uittreksel bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van
5 mei 2010, en
2. het besluit van 22 maart 2010 van de Vlaamse minister van Mobiliteit en
Openbare Werken waarbij aan de “Waterwegen en Zeekanaal NV machtiging
tot onteigening wordt verleend volgens het plan C4/9156 voor onroerende
goederen gelegen in de gemeente Waasmunster (deelgemeente Waasmunster)

voor de inrichting van het wetland Hof Ten Rijen”, bij uittreksel bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 5 mei 2010.

II. Verloop van de rechtspleging

2. De verwerende partijen hebben een memorie van antwoord ingediend en de verzoekende partij heeft een memorie van wederantwoord ingediend.

Eerste auditeur Eric Lanckswaert heeft een verslag opgesteld.

De verzoekende partij heeft een laatste memorie ingediend. De verwerende partijen hebben een verzoek tot voortzetting van het geding en een laatste memorie ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 24 juni 2011.

Staatsraad Pierre Lefranc heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Pascal Mallien, die verschijnt voor de verzoekende partij, en advocaat Sven Vernaillen, die verschijnt voor de verwerende partijen, zijn gehoord.

Eerste auditeur Eric Lanckswaert heeft een met dit arrest andersluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3. De verzoekende partij is eigenares van een domein genaamd Hof ten Rijen. Op dit terrein bevindt zich een woning tussen een zuidelijke en een noordelijke vijver. De zuidelijke vijver zal ingevolge de thans bestreden beslissingen onteigend worden, de noordelijke vijver niet. De noordelijke vijver is geen eigendom van de verzoekende partij.

Volgens het onteigeningsplan met de erbij horende onteigeningstabel zal de verzoekende partij worden onteigend voor de volgende percelen gelegen te Waasmunster, tweede afdeling, sectie C:

- 2378B (inneming 1, een vijver);
- 2384 (inneming 2, dijk)
- 2385B (inneming 3, dijk)
- 2385A (inneming 4, dijk)
- 2393B (inneming 5, dijk)
- 2393A (inneming 6, dijk)

4. De onteigening kadert in het globale Sigmaplan.

Om het overstromingsrisico te verminderen wordt in 1977 een Sigmaplan opgemaakt, doch ingevolge verdere evoluties (o.a. de te verwachten zeespiegelstijging) diende dit Sigmaplan te worden geactualiseerd. Dit geactualiseerde Sigmaplan, onder de vorm van “het meest wenselijk alternatief” moet het overstromingsrisico zeer drastisch verminderen. In dit geactualiseerde Sigmaplan worden ook doeleinden op het vlak van natuurbehoud en -ontwikkeling nagestreefd, teneinde te kunnen voldoen aan de Europese imperatieven ter zake.

Op 17 december 2004 hecht de Vlaamse regering haar goedkeuring aan de voorgenomen besluiten van de Ontwikkelingsschets 2010, de krachtlijnen van het geactualiseerd Sigmaplan en de verdere uitwerking van het geactualiseerde Sigmaplan. De Vlaamse regering besliste toen om ook het luik natuurlijkheid integraal onderdeel te laten zijn van het Sigmaplan. Een zo groot mogelijk deel van de gecontroleerde overstromingsgebieden dient te worden ingericht als natuurgebied.

Op 16 juni 2005 komt een synthesesnota “geactualiseerd Sigmaplan voor veiligheid en natuurlijkheid in het bekken van de Zeeschelde” tot stand. Daarin staat onder meer te lezen dat het Sigmaplan van 1977, gericht op veiligheid (het voorkomen van overstromingen) dient te worden geactualiseerd, en daarbij moet niet alleen aandacht zijn voor veiligheid maar ook voor natuur. In de synthesesnota wordt uitgebreid stil gestaan bij de veiligheidscomponent en de natuurcomponent. In de synthesesnota wordt ook aandacht besteed aan de fasering van de verschillende projecten op het vlak van veiligheid en natuurontwikkeling. Om budgettaire redenen kunnen immers niet alle projecten ineens worden gerealiseerd. Bij de “projecten op te starten niet later dan 2010” is er het project Hof ten Rijen, waar de ingreep moet bestaan uit “wetland”.

Op 22 juli 2005 buigt de Vlaamse regering zich over een “bisnota” die betrekking heeft op een Langetermijnvisie Schelde-estuarium: “Ontwikkelingsschets 2010, Geactualiseerd Sigmaplan ter beheersing van overstromingsrisico’s en het behalen van de natuurdoelstellingen in het Zeescheldebekken, instandhoudingsdoelstellingen en flankerende maatregelen voor landbouw en plattelandsrecreatie” Uit die nota blijkt onder meer wat volgt:

- in de Ontwikkelingsschets 2010 is besloten dat twee grensoverschrijdende natuurontwikkelingsprojecten snel moeten opstarten om het Schelde-estuarium een meer robuuste natuur te geven om ongewenste fysische en ecologische effecten van de verruiming van de vaargeul te vermijden. Het betreft enerzijds een uitbreiding van het Zwin en anderzijds de creatie van estuariene natuur in de Hedwige-Prosperpolder;
- een tijdige uitvoering van het Sigmaplan is zeer belangrijk om maatschappelijke rendabiliteit te verzekeren en tevens om ongewenste fysische en ecologische effecten ten gevolge van de verruimde vaargeul van de Schelde te vermijden;
- het plan-MER werd op 13 mei 2005 ingediend bij de cel MER van AMINAL en op 27 juni 2005 heeft de cel MER haar verslag inzake de goedkeuring van dit plan-MER overgemaakt;
- rekening houdend met de besluiten van de Langetermijnvisie Schelde-estuarium wordt voorgesteld om een aantal deelprojecten van het meest wenselijk alternatief op 1 juli 2005 prioritair op te starten conform een indicatieve tijdsplanning zoals weergegeven in een tabel. Uit die tabel blijkt dat het project Hof ten Rijen in

2007 te realiseren is of minstens niet later dan 2010 in uitvoering moet zijn. Het gaat om een oppervlakte van 11,97 ha en de ingreep betreft “wetland”.

Op 22 juli 2005 neemt de Vlaamse regering onder meer de volgende beslissingen:

- er wordt vastgesteld dat het “meest wenselijk alternatief”, zoals beschreven in bijlage 1 bij de nota, voor de verdere uitwerking van het geactualiseerd Sigmaplan in overeenstemming is met de bepalingen en de doelstellingen van de Ontwikkelingsschets 2010 zoals vastgelegd op 17 december 2004, met de resolutie van het Vlaamse Parlement van 26 januari 2005 en met het Memorandum van Overeenstemming van 11 maart 2005;
- dit “meest wenselijk alternatief” wordt bekrachtigd;
- inzake de uitvoering van het geactualiseerde Sigmaplan wordt beslist dat de n.v. Waterwegen en Zeekanaal worden belast “met de coördinatie van de voorbereiding en de realisatie van de projecten, die op korte termijn vereist zijn voor het vergroten van de veiligheid en van de projecten die wat betreft termijn gebonden zijn aan de opstart van de Scheldeverdieping en die opgelijst zijn in §4.2 en qua natuurinvulling zijn gepreciseerd in bijlage 1”. Te noteren valt dat het punt 4.2 betrekking heeft op de “eerste fase betreffende de realisatie van het geactualiseerde SIGMAPLAN”. Daar wordt ook melding gemaakt van het project “Hof ten Rijen”.

5. De Vlaamse regering gaat ook over tot de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (hierna: GRUP) voor de “afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur, regio Waasland: gebieden van het geactualiseerd Sigmaplan ‘Durmevallei’”. Hof ten Rijen valt onder dit GRUP.

Het GRUP wordt op 26 maart 2010 definitief vastgesteld door de Vlaamse regering. In het voormelde besluit van de Vlaamse regering leest men m.b.t. de opmerkingen die betrekking hebben op een onteigening:

“Naar aanleiding van opmerkingen over onteigeningen werd de toelichtingsnota verder aangevuld met informatie betreffende onteigeningen in het gebied. Aan voorliggend gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan is geen onteigeningsplan gekoppeld. De onteigeningen kaderen volledig

binnen de projectwerking van het Sigmaplan. Dit wordt in de toelichtingsnota ter informatie verder toegelicht”.

In de toelichtingsnota bij het GRUP staan volgende overwegingen te lezen:

“Dit ruimtelijk uitvoeringsplan kadert binnen de uitvoering van het Sigmaplan. Het ruimtelijk uitvoeringsplan legt bestemmingen vast waarbinnen natuurontwikkeling en de aanleg van dijken en overstromingsgebieden mogelijk zijn. Voor de verdere uitvoering van het Sigmaplan moet de overheid gronden verwerven. Dat is nodig voor waterbeheersingswerken of om het publiek beheer van natuurgebieden te verzekeren. Dit ruimtelijk uitvoeringsplan geeft echter niet aan welke gronden de overheid precies moet verwerven. Er is geen onteigeningsplan bij dit ruimtelijk uitvoeringsplan gevoegd.

De nv Waterwegen en Zeekanaal en het Agentschap voor Natuur en Bos zijn verantwoordelijk voor de waterbeheersingswerken en de aankoop en het beheer van natuurgebieden. Deze Agentschappen voeren in de eerste plaats een minnelijk aankoopbeleid. Dat betekent dat ze in overleg met eigenaars gronden kopen. Indien nodig kunnen deze Agentschappen een onteigeningsprocedure opstarten. Er kan pas onteigend worden na goedkeuring van een onteigeningsplan en een machtiging om te onteigenen vanwege de bevoegde minister binnen de Vlaamse Regering. Een onteigeningsplan wordt sowieso eerst aan een openbaar onderzoek onderworpen. In geval van onteigening komt er eerst een prijsvoorstel van het zogenaamde Comité tot Aankoop. Is de eigenaar het daar niet mee eens, dan volgt een procedure bij de rechtbank en bepaalt de rechter de prijs van de grond”.

Het blijkt niet dat er samen met het GRUP een onteigeningsplan werd goedgekeurd.

Dit GRUP is het voorwerp van twee annulatieberoepen bij de Raad van State. De zaken zijn gekend onder de rolnummers A. 196.758/X-14.570 en A. 196.942/X-14.585.

6. Op 9 december 2009 wordt de eerste bestreden beslissing genomen:

“(…)

Overwegende dat het vrijmaken van gronden voor de realisatie van grootschalige infrastructuurwerken als het Geactualiseerde Sigmaplan, in optimale omstandigheden een periode van minimum 1 jaar per 200 percelen vereist en het Vlaams Gewest een jaar de tijd heeft om de werkzaamheden in alle door Vlaamse Regering aangeduide gebieden te starten;

(…)

Besluit:

Artikel 1. Onder het voorbehoud van machtiging door de voogdijminister vordert het algemeen nut de onmiddellijke inbezitneming van de goederen, genoemd in artikel 2, gelegen op het grondgebied van de gemeente Waasmunster voorheen Waasmunster langsheen de rechteroever van de Durme, voor de inrichting van het wetland Hof ten Rijen.

Artikel 2. De bedoelde goederen zijn met een gele tint aangeduid op het hierbij behorende ondertekende onteigeningsplan met nummer C4/9156.

Artikel 3. De rechtspleging bij hoogdringende omstandigheden, bepaald bij de wet van 26 juli 1962 is op de onteigening van de hierboven bedoelde goederen van toepassing.

Artikel 4. De geldigheid van onderhavig besluit kan het voorwerp zijn van een beroep bij de Raad van State volgens de modaliteiten bepaald bij de wetten op de Raad van State”.

Op 22 maart 2010 wordt de tweede bestreden beslissing genomen:

“(…)

- Gelet op de beslissing van de Vlaamse Regering van 17 december 2004 inzake de besluitvorming voor de ‘Langetermijnvisie Schelde-estuarium – Ontwikkelingsschets 2010’ en de algemene visie op en aanpak van het geactualiseerde Sigmaplan;
- Overwegende dat deze beslissing een dwingende timing oplegt voor de uitvoering;
- Gelet op de beslissing van de Vlaamse Regering van 22 juli 2005 inzake het Geactualiseerd Sigmaplan, voor wat betreft de Schelde en de Durme, ter beheersing van overstromingsrisico’s en het behalen van de natuurdoelstellingen in het Zeescheldebekken, instandhoudingsdoelstellingen en flankerende maatregelen voor landbouw en plattelandsrecreatie;
- Overwegende dat het Vlaamse Gewest ingevolge deze beslissing verplicht is de werkzaamheden voor genoemd project ten laatste in 2010 te starten;

(…)

- Overwegende dat het vrijmaken van gronden voor de realisatie van grootschalige infrastructuurwerken als het Geactualiseerde Sigmaplan, in optimale omstandigheden een periode van minimum 1 jaar per 200 percelen vereist en het Vlaams Gewest een jaar de tijd heeft om de werkzaamheden in alle door (de) Vlaamse Regering aangeduide gebieden te starten;
- Overwegende dat de verwerving van beschreven onroerende goederen bijgevolg dringend noodzakelijk is en van openbaar nut;

(…)

BESLUIT:

Art.1. Waterwegen en Zeekanaal NV wordt gemachtigd om overeenkomstig de wetgeving betreffende de onteigening ten algemene nutte in eigen naam en voor eigen rekening over te gaan tot een onteigening overeenkomstig het besluit van 09/12/2009 van de Raad van Bestuur van de

Waterwegen en Zeekanaal NV betreffende de onteigening van onroerende goederen op het grondgebied van de gemeente Waasmunster deelgemeente Waasmunster volgens het plan C4/9156”.

IV. Rechtspleging

7. De verzoekende partij vraagt dit annulatieberoep en de boven aangehaalde annulatieberoepen tegen het voormelde GRUP samen te voegen, minstens “dient deze zaak op dezelfde dag vastgesteld te worden”. Zij verantwoordt dit verzoek met de stelling dat “indien het ruimtelijk uitvoeringsplan zijn geldingskracht verliest (...) de onteigening eveneens als onwettig (zal) dienen aanschouwd te worden” hetgeen een beoordeling van “de problematiek in haar totaliteit” van de Raad van State vergt.

8. Er is geen grond tot samenvoeging zoals vereist in artikel 60 van het besluit van de Regent van 23 augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: het algemeen procedurereglement) omdat uit de gegevens van het dossier blijkt dat aan het bedoelde GRUP “geen onteigeningsplan (is) gekoppeld”. Dit GRUP en de thans bestreden besluiten zijn niet dermate verknocht dat de annulatieberoepen moeten worden samengevoegd.

Er wordt evenmin ingegaan op het verzoek tot gelijktijdige behandeling vermits dit de rechtsgang in onderhavige zaak onnodig zou vertragen.

V. Bespreking van de ontvankelijkheid

9. De verwerende partijen betwisten het belang van de verzoekende partij in zoverre het annulatieberoep gericht is tegen het eerste bestreden besluit van 9 december 2009 omdat het “geenszins de rechtstoestand van verzoekende partij” wijzigt “aangezien (de n.v. Waterwegen en Zeekanaal) (...) zelf een machtiging nodig heeft om effectief tot onteigening te kunnen overgaan”.

10. De verzoekende partij repliceert dat indien het verzoek tot onteigening feitelijke foutieve elementen inhoudt, het daarop gestoelde machtigingsbesluit eveneens zal dienen te worden vernietigd. Beide besluiten zijn aanvechtbaar. Het feit dat beide besluiten worden vernoemd in het Belgisch Staatsblad is hiervan reeds een bewijs. De vernietiging van het besluit waarmee de machtiging wordt gevraagd leidt tot de vernietiging van het eigenlijke machtigingsbesluit. Wel is het zo dat verzoekster enkel kan overgaan tot het aanvechten van beide besluiten eenmaal de machtiging voorhanden is.

Beoordeling

11. Het eerste bestreden besluit brengt op zich geen wijziging aan in de rechtstoestand van de verzoekende partij. Deze laatste betwist dit niet. Het beroep is derhalve onontvankelijk in zoverre het betrekking heeft op het besluit van 9 december 2009 van de n.v. Waterwegen en Zeekanaal.

Met “het bestreden besluit” wordt hierna bedoeld het ministerieel besluit van 22 maart 2010 tot machtiging aan de n.v. Waterwegen en Zeekanaal tot onteigening.

12. In het auditoraatsverslag wordt ambtshalve besloten dat het annulatieberoep van de verzoekende partij dient te worden beperkt tot de innemingen 1 t.e.m. 6, dit zijn de percelen waarvan zij volgens de gegevens van het dossier eigenaar is.

13. De verzoekende partij betwist deze conclusie in haar laatste memorie waarin zij betoogt “dat zij op basis van het 30-jarig bezit, eigenaar is van alle te onteigenen gebieden, door de Eerste Auditeur aangeduid als zijnde niet behorend tot de eigendom van NV Concordimo (zie alle innemingen vanaf inneming nr. 7)”.

14. De verzoekende partij betwist niet dat zij slechts belang heeft bij de vernietiging van het ministerieel besluit houdende machtiging tot

onteigening in zoverre dit besluit betrekking heeft op percelen waarvan zij eigenaar is.

De verzoekende partij legt enkel het eigendomsbewijs van de innemingen 1 t.e.m. 6 voor. De loutere bewering van de verzoekende partij dat zij eigenaar is van de overige innemingen “op basis van het 30-jarig bezit” volstaat niet om haar zeker en vaststaand belang aan te tonen bij het annulatieberoep tegen de onteigeningsmachtiging in zoverre het deze overige innemingen betreft.

De excepties zijn gegrond.

VI. Bespreking van de middelen

Eerste middel

15. De verzoekende partij voert de schending aan van artikel 16 van de Grondwet, artikel 1 van het eerste aanvullend protocol van het Europees Verdrag tot Bescherming voor de Rechten van de Mens (hierna: EVRM), artikel 5 van de wet van 26 juli 1962 betreffende de onteigeningen ten algemene nutte (hierna: de onteigeningswet), de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van bestuurshandelingen (hierna: de motiveringswet).

De verzoekende partij betoogt in essentie in het tweede en derde onderdeel van dit middel dat het bestreden besluit ten onrechte de rechtspleging bij hoogdringende omstandigheden inroept vermits “niet vastgesteld kan worden dat de hoogdringendheid aanwezig is” en het bestreden besluit “de ingeroepen hoogdringendheid niet naar genoegen van recht motiveert, nu niet uitgelegd wordt om welke redenen de onmiddellijke inbezitneming noodzakelijk is, en het bestreden besluit de ingeroepen hoogdringendheid minstens tegenstrijdig motiveert”.

16. De verwerende partijen repliceren dat “er duidelijk sprake (is) van hoogdringendheid” omdat het voormelde besluit van 17 december 2004 van de Vlaamse regering en “de algemene visie op een aanpak van het Geactualiseerde Sigmaplan een dwingende termijn oplegt voor de uitvoering”,

“voor het deelgebied van de Durmevallei, (...), vastgesteld (werd) dat dit een prioritair op te starten overstromings- en natuurgebied is, waarbij de werkzaamheden op het terrein ten laatste in 2010 gestart moeten zijn”, “het project ‘Hof ten Rijen’ (...) één van de projecten (is) waarvan de uitvoering ten laatste in 2010 diende te worden opgestart”. Het bestreden besluit heeft “de hoogdringendheid (...) onderbouwd met precieze gegevens die voortvloeien uit het Geactualiseerde Sigmaplan en de daaraan ten grondslag liggen(de) wetenschappelijke studies”.

In de laatste memorie voegt zij daar nog aan toe dat “geenszins jarenlang gewacht (werd) door de onteigenende overheid met het aanvangen van de onteigening”, het voormelde besluit van 22 juli 2005 van de Vlaamse regering vooraf de “noodzakelijke stapsgewijze administratieve uitwerking en studie van het project” vergde om “dan vervolgens (te kunnen overgaan) (...) tot de beslissing tot gedwongen inbezitname van de percelen die op basis van dit noodzakelijk administratief voortraject strikt noodzakelijk zijn gebleken voor de concrete realisatie van het betreffende project tot op perceelsniveau”, de onteigenende overheid na het laatstgenoemde besluit van 22 juli 2005 “geenszins onmiddellijk reeds kon overgaan tot de onmiddellijke verwerving omdat op dat ogenblik de projectperimeter nog niet tot op kadastraal perceelsniveau gekend was”.

Beoordeling

17. Naar luid van artikel 1 van de onteigeningswet kan de onteigening volgens de regels van die wet slechts geschieden “wanneer de Koning vaststelt dat de onmiddellijke inbezitneming van een of meer onroerende goederen ten algemenen nutte onontbeerlijk is”. De aanwending van de uitzonderingsprocedure vastgesteld in de onteigeningswet, uitsluitend verantwoord door redenen van algemeen belang, is dan ook slechts toegestaan wanneer de “onmiddellijke inbezitneming” van het goed door de onteigenende overheid “onontbeerlijk is”.

Hoewel de onteigenende overheid over een ruime discretionaire bevoegdheid beschikt wat betreft de hoogdringendheid van de onteigening mag

de Raad van State controleren of die hoogdringendheid wel voorhanden is, wat impliceert dat deze voldoende aannemelijk moet zijn gemaakt.

Het bestreden besluit valt onder het toepassingsgebied van de motiveringswet. Artikel 2 van die wet bepaalt dat bestuurshandelingen uitdrukkelijk moeten worden gemotiveerd. Artikel 3 bepaalt dat de motivering afdoende moet zijn.

De redenen om toepassing te maken van de uitzonderingsprocedure, die een geringere rechtsbescherming biedt dan bij de gewone onteigeningsprocedure van de onteigeningswetten van 17 april 1835 en 27 mei 1870, moeten blijken uit het administratief dossier en moeten op grond van de motiveringswet in de bestreden onteigeningsmachtiging zelf zijn opgenomen.

18. In de aanhef van de bestreden beslissing wordt gewezen op de beslissing van 17 december 2004 van de Vlaamse regering inzake de besluitvorming voor de “Langetermijnvisie Schelde-estuarium-Ontwikkelingsschets 2010” en de algemene visie op en aanpak van het geactualiseerde Sigmaplan, en wordt overwogen “dat deze beslissing een dwingende timing oplegt voor de uitvoering”. Voorts wordt gewezen op de beslissing van 22 juli 2005 van de Vlaamse regering inzake het Geactualiseerd Sigmaplan waarin natuurdoelstellingen en instandhoudingsdoelstellingen zijn opgenomen, en wordt in het bestreden ministerieel besluit overwogen “dat het Vlaams Gewest ingevolge deze beslissing verplicht is de werkzaamheden voor genoemd project ten laatste in 2010 te starten”. Verder wordt in de bestreden beslissing nog overwogen “dat het vrijmaken van gronden voor de realisatie van grootschalige infrastructuurwerken als het Geactualiseerde Sigmaplan, in optimale omstandigheden een periode van minimum 1 jaar per 200 percelen vereist en het Vlaamse Gewest een jaar de tijd heeft om de werkzaamheden in alle door de Vlaamse Regering aangeduide gebieden te starten”. In het bestreden ministerieel besluit wordt ten slotte nog overwogen “dat de verwerving van beschreven onroerende goederen bijgevolg dringend noodzakelijk is en van openbaar nut”.

Het administratief dossier bevat geen stukken waaruit de hoogdringendheid blijkt.

19. In de synthesesnota “geactualiseerd Sigmaplan voor veiligheid en natuurlijkheid in het bekken van de Zeeschelde” van 16 juni 2005 vindt men bij de “projecten op te starten niet later dan 2010” het Hof ten Rijen te Waasmunster, waar de ingreep moet bestaan uit “wetland”. In de synthesesnota wordt nergens gesteld dat hoogdringende onteigeningen in toepassing van de wet van 1962 noodzakelijk zijn, en wordt nergens gesteld dat Hof ten Rijen bij hoogdringendheid moet worden onteigend voor de realisatie van natuurdoelstellingen. Er wordt enkel gezegd dat het project niet later dan 2010 mag starten.

Op 22 juli 2005 buigt de Vlaamse regering zich over een “bisnota” die betrekking heeft op een Langetermijnvisie Schelde-estuarium, en neemt zij een aantal beslissingen. In deze nota en beslissing van 22 juli 2005 is geen sprake van de onteigeningswet en er wordt ook nergens expliciet vermeld dat het Hof ten Rijen hoogdringend moet worden onteigend. Uit het feit dat Hof ten Rijen vermeld staat tussen de prioritaire projecten in 2007 te realiseren of minstens in uitvoering niet later dan 2010 vloeit niet noodzakelijkerwijze voort dat beslist werd tot het gebruik van de onteigening bij hoogdringende omstandigheden. Het toont enkel aan dat bepaalde projecten prioritair zijn, d.w.z. vóór andere projecten moeten worden aangevat en afgewerkt. Het zegt enkel dat de projecten in 2007 te realiseren zijn of minstens in 2010 in uitvoering moeten zijn. In de nota van 22 juli 2005 is er bovendien sprake van twee grensoverschrijdende natuurontwikkelingsprojecten die snel moeten opstarten om het Schelde-estuarium een meer robuuste natuur te geven om ongewenste fysische en ecologische effecten van de verruiming van de vaargeul te vermijden. Het betreft enerzijds een uitbreiding van het Zwin en anderzijds de creatie van estuariene natuur in de Hedwige-Prosperpolder. Het Hof ten Rijen wordt niet vermeld bij de snel op te starten projecten.

Ten tijde van het definitief vaststellen van het GRUP was de tweede verwerende partij blijkbaar zelf van oordeel dat er nog tijd was voor een openbaar onderzoek, hoewel zij bij het toepassen van de wet van 26 juli 1962 niet

verplicht is een openbaar onderzoek te voeren. Uit de bovenstaande citaten (randnr. 5) blijkt ook dat de thans bestreden onteigening niet kan worden beschouwd als een rechtstreekse uitvoering van het GRUP of, omgekeerd, dat de verwerende partijen niet verplicht waren te wachten op de definitieve vaststelling van het GRUP alvorens de onteigening te kunnen aanvatten. De zienswijze van de verwerende partijen dat zij na de beslissing van 2005 betreffende het project “Hof ten Rijen” nog een aantal noodzakelijke administratieve stappen dienden te doorlopen, waaronder de afbakening van het GRUP, alvorens zij de onteigeningsprocedure effectief konden opstarten kan dan ook niet worden bijgetreden.

De in de bestreden beslissingen gemaakte overweging dat het vrijmaken van gronden voor de realisatie van grootschalige infrastructuurwerken als het geactualiseerde Sigmaplan, in optimale omstandigheden een periode van minimum 1 jaar per 200 percelen vereist en het Vlaamse Gewest een jaar de tijd heeft om de werkzaamheden in alle door de Vlaamse Regering aangeduide gebieden te starten (randnr. 6) overtuigt evenmin. Het verband met de vereiste van hoogdringendheid is niet duidelijk te meer gelet op de vaststelling dat meerdere jaren werd gewacht om de onteigening aan te vatten.

Het administratief dossier bevat geen elementen die de hoogdringende omstandigheden kunnen verantwoorden. Men kan ook niet staande houden dat door het verloop der jaren de onteigening plots hoogdringend zou zijn geworden. Niet alleen omvat het dossier geen stukken die daarop wijzen, bovendien gaat het in casu niet op om jarenlang te wachten met het aanvatten van de onteigening om dan plots te stellen dat deze hoogdringend is en in toepassing van de wet van 1962 moet gebeuren. Dit is een zelf gecreëerde hoogdringendheid. De onteigenaar roept dan zelf de omstandigheden in het leven om de wet van 1962 toe te passen, terwijl de hoogdringendheid een objectieve feitelijke factor is die onafhankelijk moet zijn van de wil van de onteigenaar. Dit neemt niet weg dat iets wat niet hoogdringend is door omstandigheden hoogdringend kan worden, maar dit moet dan wel te wijten zijn aan factoren die onafhankelijk zijn van de wil of de mogelijkheden van de onteigenende instantie.

Ten slotte moet nog worden beklemtoond dat de vraag of de onteigening het algemeen nut beoogt losstaat van de vraag of de onteigening

hoogdringend is. De elementen uit het dossier die eventueel het algemeen nut van de onteigening zouden kunnen aannemelijk maken, tonen dus niet aan dat is voldaan aan de voorwaarde inzake de hoogdringendheid.

Het tweede en derde onderdeel van het eerste middel zijn gegrond.

BESLISSING

1. De Raad van State vernietigt het besluit van 22 maart 2010 van de Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken waarbij aan “de Waterwegen en Zeekanaal NV machtiging tot onteigening wordt verleend volgens het plan C4/9156 voor onroerende goederen gelegen in de gemeente Waasmunster (deelgemeente Waasmunster) voor de inrichting van het wetland Hof ten Rijen”, bij uittreksel bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 5 mei 2010, in zoverre zij betrekking heeft op verzoekers percelen, met name de percelen gelegen te Waasmunster, sectie C, nrs. 2378/B (inneming 1, een vijver); 2384 (inneming 2, een dijk); 2385/B (inneming 3, een dijk); 2385/A (inneming 4, een dijk); 2393/B (inneming 5, een dijk) en 2393/A (inneming 6, een dijk).

De Raad van State verwerpt het beroep voor het overige.

2. Dit arrest dient te worden bekendgemaakt op dezelfde wijze als het vernietigde besluit.

3. De verwerende partijen worden verwezen in de kosten van het beroep tot nietigverklaring, begroot op 175 euro, elk voor de helft.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van
twaalf september 2011, door de Raad van State, Xe kamer, samengesteld uit:

Roger Stevens,	kamervoorzitter,
Johan Bovin,	staatsraad,
Pierre Lefranc,	staatsraad,
bijgestaan door	
Silvan De Clercq,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Silvan De Clercq

Roger Stevens